

Márton László

HÚ

Edgár portugál szakos volt a pesti bölcsészkaron. Utána tíz évig különböző iskolákban tanította a nyelvet, és különböző könyvkiadóknak fordított ugyanebből a nyelvből. Utána – még mindig nyelvismerete jóvoltából, illetve a nyelvtudáson alapuló kinti kapcsolatok révén – parafát és festett fajanszlapokat, úgynevezett azulézsót forgalmazott.

Vállalkozása életképesnek bizonyult, olyannyira, hogy nem győzte az adminisztrációt, így tehát könyvelőt kellett alkalmaznia. A könyvelő egy nő volt, Edgárnál öt-hat évvel fiatalabb. Havonta egyszer felkereste Edgárt az irodájában, ott végezte a papírok összesítését, hogy a felmerülő kérdésekre azonnal választ kapjon, és a bizonytalan ügyekben útbaigazítást nyerjen. Egy idő múlva már valamivel gyakrabban, heti rendszerességgel megfordult az irodában, és a munkaidőn túl is ottmaradt. Ilyenkor magukra zárták az ajtót.

Ne köntörfalazzunk: összeszűrték a levelet.

Egyszer aztán a könyvelő férje megkaparintotta az iroda kulcsának másolatát, a hajnali órákban behatolt az irodába, és úgy állt bosszút hűtlen feleségén, valamint annak csábítóján – most mondom el, talán egy kicsit megkésve, bár jobb későn, mint soha: Edgár könyvelője férjes asszony volt –, hogy felakasztotta magát a cirkófűtés csővére, pontosan a kanapé fölött, ahol a párocskának szokása volt ölelkezni munkaidő után, talán szenvedélyesen, talán a megszokás minden szenvedélynél nagyobb erejével.

A cső meghajlott a kis híján emberfölötti tehertől, de nem szakadt le. A teher – nevezzük most már így – kiöltötte a nyelvét, mintha utolsó lehetével ezen a módon akart volna állást foglalni a nyelvismerettel kapcsolatban. Edgár bizonyára meglepődik majd, amikor a kulcs eredeti példányát el fogja fordítani a zárban.

HÚ!

*

Jancsi és Juliska másfél éve tartó komoly kapcsolat után összeházasodik. Jancsi középiskolai történelemtanár, Juliska pszichológus. Egyöntetű vélemény: összeillő, szép emberpár. Jancsi szülei szívből megszeretik a jó kedélyű, segítőkész fiatalasszonyt. Vásárolnak a fiataloknak egy másfél szobás lakást Pesten, a Csengery utcában. Másfél évvel később megszületik az első gyerek, Gábor. További másfél évvel később megszületik a második gyerek, Gedeon. Juliska szülei szívből megszeretik a jó megjelenésű, értelmes, barátságos fiatalembert, egyszersmind arra a belátásra jutnak, hogy a család kinötte a lakást.

Juliska szülei vásárolnak a fiataloknak egy huszonöt négyzetméter, barátságos, bár ablaktalan szobát Budán, a Rózsadombon, amelyet katonai helikopterrel átszállítanak a pesti oldalra [Juliska édesapját kítűnő kapcsolatok szálai kötik a Honvédelmi Minisztériumhoz], és univerzális épületragasztóval odaragasztják a Csengery utcai másfél szobához.

A szerző most hülyéskedik, de meg van győződve róla, hogy különféle történelmi és társadalmi tapasztalatok jogosítják fel erre az írói cselekedetre.

Ekkor kezdődnek a bajok.

Juliska, amilyen tettere kész, ragaszkodik hozzá, hogy telepítsék át a konyhát a lakáshoz ragasztott hallba.

A konyhát áttelepítik.

Juliska ragaszkodik hozzá, hogy az ablaktalan helyiségben vágjanak utcára néző ablakot a falba.

Ablakot vágnak, beillesztik az ablakkeretet, beüvegezik.

Juliska ragaszkodik hozzá, hogy a konyha helyén kialakított gyerekszobába építsenek egy csigalépcsőt, amelynek külső folytatása tűzlépcsőként vezessen a Csengery utcai százforintos árucikkek boltja elé.

A csigalépcső megépül, az utcai folytatás nemkülönben.

Ekkor érkezik a második kerületi önkormányzat építési osztályáról egy tértivevényes levél, amely szerint ablaktalan szobákat tilos elszállítani a Rózsadombról.

És ugyanekkor érkezik a hatodik kerületi önkormányzat építési osztályáról egy másik tértivevényes levél, amely szerint Csengery utcai másfél szobás lakásokhoz tilos hozzáragasztani bármiféle ablaktalan szobákat, ablakot vágni beléjük pedig még a műemlékvédelmi hivatal engedélyének birtokában is szigorúan tilos.

Jancsi ekkor már nem Juliskával él együtt, hanem Boriskával, akitől másfél évig tartó, gondosan titkolt kapcsolat után kislánya született, Gizike, és nem tanárként vesz részt a társadalmi munkamegosztásban, hanem közgazdászként, mert újabban ahhoz is ért. Jancsi szülei nem kedvelik a harsány, erőszakos fiatalasszonyt, ezért a csepere-dő, sőt hovatovább kamaszodó Gizikét csak akkor láthatják, ha Jancsi elviszi hozzájuk látogatóba abból az újbudai három és fél szobás lakásból, amelyet Gizella születése után bérel mindaddig, amíg el nem válik Boriskától, és össze nem költözik Mariskával.

Jancsi a most megfogalmazódó mondat elején még nem ismeri Mariskát, de rövidesen meg fog ismerkedni vele, és egy különösen kellemes együttlétük után merő tréfából azt fogja mondani neki, hogy minden bizonnyal szép és aranyos gyerekeik születnének. Ezt hallva Mariska merő tréfából teherbe fog esni. Szép és aranyos gyerekei fognak születni, merő tréfából mindjárt elsőre hármasikrek: Zoárd, Bálint és Balambér.

Az igazi Balambér egy Balambér nevű hun király volt, de az is lehet, hogy valójában egy Valdemár nevű keleti gót király, és egy régi krónika emlegeti.

Az igazi Zoárd egy ősmagyar főember volt, konkrétan Álmos fejedelem sógorának a fia, és egy másik régi krónika tesz róla említést.

Az igazi Bálint egy ókori keresztény vértanú volt, akit Claudius császár magához hívatott, és megkérdezte tőle: „Miért nem élvezed kitüntető barátságunkat, Bálint, azáltal, hogy a mi isteneinket imádogod, és Krisztushoz fűződő hiú babonádat elveted?” Mire Bálint: „Bizony, Krisztus az egyetlen Isten, és ha hiszel benne, lelked üdvösséget nyer, az állam pedig gyarapszik.” Ezt hallva a császár megkeményítette a szívét, és Bálintot egy börtönparancsnok őrizetére bízta. A börtönparancsnoknak volt egy világtalan lánya, akinek Bálint hathatós imádsággal visszaadta a szeme világát, mire mind a börtönparancsnok, mind pedig háza népe keresztény hitre tért. Ezt követően a császár lenyakasztatta Bálintot. Erről az *Arany Legenda* című gyűjteményben olvashatunk.

Tovább is van, de azt majd máskor mondom el.

Ott tartottunk, hogy Mariska az igazi Bálintról a *Legenda Aurea* című gyűjteményben olvasható volna. Az igazi Zoárdról egy Kézai Simon nevű szerző magyar régiségeket felidéző beszámolójában. Az igazi Balambér neve pedig Jordanes késő ókori történetíró gótokról és ellenségeikről szóló tudósításában bukkan fel.

Csak hogy Mariska nem ezekben a kútfőkben találkozott a három férfinévvel, hanem egy közkedvelt ifjúsági regényben, amely ősmagyarok, hunok és gótok helyett egy törött lábú kiscigányról szól, akit meggyógyít egy kisfiú. Ezt a törött lábú gólyafiókat hívják a regényben Balambérnak, sértetlen gólyafivéreit pedig Zoárdnak és Bálintnak nevezte el a regénybeli kisfiúszereplő, akit Gergőnek nevezett el a finom tollú ifjúságiregény-író, aki pedig – de ezt már csak a teljesség kedvéért árulom el – a Balázs nevet viselte.

Amikor Jancsi annak a kívánságának adott hangot, hogy a születendő három fiú közül az egyik legyen Gergő, ha már Mariska annyira odáig van a gólyás könyvért, és a másik kettőnek szintén G-vel kezdődjen a neve, például Gáspár és Géza, vagy inkább Günter és Gernold. Elvégre Jancsi összes eddigi gyerekeinek ezzel a betűvel kezdődik a neve, ha Mariska még nem vette volna észre.

Ezt hallva Mariska megkeményítette a szívét, és kijelentette: ő nem a gólyákról szóló ifjúsági regényt szereti, hanem a benne olvasható gólyákat. Ő természetesen hálás a Balázs által kitalált Gergőnek, amiért megmentette Balambér életét, viszont ikertestvérek nélkül nevelkedik a regényben, mert Balázs elmulasztotta, hogy két ikertestvért adományozzon neki, azaz megtehette volna, hogy hármásikrek egyikeként formálja meg cselekménybeli alakját, de sajnos nem tette meg.

Pedig milyen szép is lenne, ha a Balázs által megálmodott Balaton-parti fatornyos falucskában, ebben a népi demokratikus magyar Macondóban három ikerfiúcska volna a három gólyafióka posztfigurációja. Akár G-vel is kezdődhetne a nevük. Mondjuk így: Günter, Gernold, Gizelhér, ez utóbbi lehetne Balambér emberi megfelelője. Ki is törhetné, Balambér példáját követve, a lábát, és akkor Günter az ő megmentésén fáradozna, Gernold pedig Balambért ápolná.

Jaj, de kár, hogy ez Balázsnak nem jutott eszébe!

De hát Balázs ifjúsági regényében szegény Gergőnek nem adatott ikertestvér, ez cáfolhatatlan tény. Egyetlenegy sem, nemhogy kettő. Így viszont nincs más hátra: neki, Mariskának a reálisan létező gólyafiókákról kell a fiúkat elneveznie, mert őket szereti, mármint a regénybeli fészeklakókat.

Ebből Jancsi megérthette volna: ha Mariska annyira hangsúlyozottan szereti a gólyákat, akkor őt, Jancsit talán már nem szereti olyan nagyon.

Arról meg már csak röviden tudósítom az olvasót, hogy Jancsi szülei, amennyire Mariska a három gólyát, éppen annyira szerették Mariskát és vele együtt Zoárdot, Bálintot és Balambért, noha nem mindig tudták eldönteni, hogy a kisfiúkat vagy a kiscigányakat szeretik-e igazán. Ugyanis Balázs regényét ők még piros nyakkendő-s úttörő korokban legalább olyan sokszor végigböngészték, mint Mariska a nyakkendő-korszak letűnte után. A három gólya számukra az elmúlásba vesztett ifjúságot jelentette, és a tovább mérgesedő névvitában nem Jancsinak, hanem kismenyüknek adtak igazat. Ugyanis Mariskát nagyon szerették, vér szerinti gyerekeiket pedig – legalábbis akkoriban – valamivel kevésbé.

Jancsit annyira kihozza a sodrából a regénybeli gólyafiókák reálisan létező volta, hogy hirtelenjében azt sem tudja, mi volna jobb: kétségbe vonni ezt a tényt, azt állítva, márpedig mindhárom gólya elbeszélői fikció, vagy inkább elfogadni, hogy állatként is létező személyek, és az ő létezésükkel egy másik, erősebb létezést szembeszegezni, azt állítva, a Balázs által vizionált gólyafészekben nem is gólyafiókák ácsorognak, hanem – teszem azt – népvándorlás korabeli burgund királyfiak.

A szerző ezúttal is hülyéskedik, és ezúttal is különféle történelmi és társadalmi tapasztalatok alapján hiszi úgy, hogy ezt megengedheti magának.

Bánatában Jancsi összeismerkedik Veruskával, aki foglalkozására nézve fogorvos, így tehát nem a gólyafészekben ácsorgó fiókákat szereti, hanem a szájüregben ücsörgő fogakat. Már az első együttlét során kijelenti, hogy amennyiben ikreket foganna Jancsitól, szívesen adna nekik G-vel kezdődő nevet. Hívhatnánk őket Gasztonnak és Gerzsonnak vagy Gordonnak és Gusztávnak, lányok esetében Genovévának és Ganümedának. Ha már Szemfognak vagy Kisórlónek nem lehet anyakönyvezni őket.

Csakhogy Veruska nem fogan sem ikreket, sem szoliter magzatot. Jancsi feleségei közül ő az egyetlen, akinek nem születik gyereke Jancsitól.

Veruska szenvedélye a továbbképzés. Sokat tud, ám szeretne még többet és még annál is többet tudni a fogakról, az ínyről, az állkapocsról, a szájpadlásról. Estétként az ágyban friss szakirodalmat olvas, wellnesshétvégéken Zalakaroson vagy Orosháza-Gyopárosfürdőn szájsebészeti műtéteket néz a laptopon nagy figyelemmel.

Az is előfordul, hogy disznófejeket hozat a vágóhídról, és azokon gyakorolja az orvosi beavatkozást, mert a disznó fogsora hasonlít az emberéhez.

Az egyik wellnesshétvégét követően – talán Egerszalókról, talán Bükfürdőről, talán Cserkeszőlő-Gesztenyésről térnek haza a budakeszi vadaspark mellett nemrég épült Hajnalpír Mosolya Lakóparadicsomba – Veruska váratlanul kijelenti, hogy Jancsi ki van húzva, gyökerestől és érzéstelenítés nélkül.

Jancsi feleségei közül ő az egyetlen, akit nem Jancsi hagy faképnél, hanem ő dobja ki Jancsit. Azaz nem kidobja, hanem kihúzza, amennyiben a házasságot afféle fogmedernek, sőt szájüregnek tekintjük.

Ő pedig meg lesz győződve róla, hogy akkor is eljutott a legmélyebb gödörbe, amelynek alján élete mélypontja helyezkedik el, ha időközben Isten felvitte a dolgát, az eddiginél is feljebb. Ilyen egy depresszióra hajlamos karrierista.

Jancsi ekkoriban érteni fog az államjoghoz, és az alkotmánybíróság tagjaként gyakran nyilvánít különvéleményt, ugyanekkor, talán félreértésből, megválasztják egy dunántúli kisváros polgármesterének is, egyszersmind első házasságából született legidősebb fia nevére írat egy Szekszárd környéki pincészetet, miközben a másodszülött fiút a szingapúri egyetem kommunikáció szakára küldi hatalomgyakorlást és emberi jogokat tanulni, mindazonáltal a kislányával a kéthetente esedékes láthatások során kizárólag angolul beszél, hogy a gyerek minél hamarabb elsajátítsa ezt a szép nyugati germán nyelvet, ám ettől függetlenül többségi tulajdont szerez abban a tavalyelőtt összeomlott országos könyvterjesztő-hálózatban, amely a kiadókkal együtt az írókat és az olvasókat is maga alá temette, továbbá intenzív érdeklődést mutat a kazahsztáni földgázkitermelés iránt, aminek a jóvoltából tőkeemelését hajt végre egy csődközelbe került baromfifeldolgozó vállalatnál, és egyre népesebb családjával, mire megszületik a leleményes Góliát és a minden hajjal megkent Gellért, beköltözik

abba a Vérmező kellős közepén épülő stadionba, amely a hangszigetelés jóvoltából bevásárlóközpontként és luxuslakóparkként is üzemel.

A szerző már megint hülyéskedik, és a hülyeség terhét harmadszor is a magyar társadalomra és történelemre hárítja.

A két kisiú édesanyja egy bizonyos Teruska, akivel Jancsi az interneten ismerkedik meg, de csakhamar személyesen is találkozik vele, mi több, még a szüleinek is bemutatja.

Jancsi szülei még mindig élnek, bár Jancsi első házassága óta megöregedtek egy kicsit. Számolgatják: hányadik házassága is ez a gyerekek? Elégedetten állapítják meg: igaz, hogy több a soknál, de még mindig elegendő a fél kezük rá, hogy összeszámolják. Csak hát, csak hát... közben eltelt az élet. Furcsálkodva kérdezzetik egymást: hogyhogy ők nem váltak el soha, egyetlenegyszer sem?

Az ilyesféle töprengések szüneteiben hol röhögő-, hol sírógörcsöt kapnak a józan gondolkodású Teruskától, aki ügyelni fog rá, hogy Jancsi egyáltalán ne fogyasszon se töménytet, se keménytet, mármint szeszestalt és drogot, vagy csak erősen indokolt esetben. Erősen indokolt esetek viszont bőven adódnak, ugyanis Jancsi szülei úgy fogják tudni, hogy a gyerek már nem közzgazdászként fejti ki hasznos tevékenységét, hanem humán erőforrás-koordinátorként, és megtépázott idegekkel fog véget érni egy-egy olyan napja, amelyen egymás után huszonkilenc emberrel kell közölnie, hogy a továbbiakban nincs szükség a munkájukra.

Időközben a gyerekre, mármint Jancsira nézve is eltelt az idő. A gyerek napjainkban, a jelen sorok írásakor közelebb jár az ötvenedik évéhez, mint a negyvenedikhez. Legidősebb fia huszonöt éves, a legifjabbik hat hónapos. Az imént elmulasztottam említeni, hogy Jancsinak az első gyerek születésekor hullámos, dús haja volt, most azonban közlöm az olvasóval, hogy az utolsó gyerek születésekor már erősen kopaszodónak látjuk a sokszoros apukát. Nem szóltam róla, hogy valaha karcsú, kisportolt fiatalember volt, most bezzeg nem restellem leírni, hogy az edzőterem rendszeres látogatása ellenére pocakosnak és kissé petyhüdtnek mutatkozik a középkorú férfi.

És így tovább.

Melegszívű, jólelkű ember. Sokat foglalkozik a gyerekeivel, főleg persze a kisebbekkel, de a felnőttekkel és a kamaszodókkal is gyakran találkozik. Nyári szünetben síelni viszi őket a déli féltekére, Új-Zélandra vagy Argentínába, téli szünetben jó meleg helyekre kirándul velük, Baliba vagy Maliba. Volt feleségei szívélyes viszonyt ápolnak egymással, és közösen utálják a jelenlegi feleséget, Bertuskát. Azt ugyanis eddig nem volt érkezésem elmondani, hogy Jancsi időközben Teruskától is elvált, úgyhogy a szülei most már nem számolhatják össze a fél kezükön a házasságait, Bertuska óta mindkét kéz kell hozzá. Amikor meg majd Piroska is bekapcsolódik a családi szappanoperába, akkor pláne.

Mondogatja is magáról a mi Jancsink: „Hű természetem van.”

Hű, de hű!

*

Miki Maki, nevéhez híven, majom volt, amíg megvolt. Csakhogy, nevével ellentétben, nem makimajom volt, hanem cercófmajom, más néven „tengeri macska”, noha nem nyávogott, nem fogott egeret, és nem látott tengert. Látott viszont vendéglőt, ő

ugyanis egy vendéglős majma volt. Kismajom korában került gazdájához, és megható hűséggel ragaszkodott hozzá. Igaz, fel-felkúszott a vendéglő udvarában álló magas fákra, olykor egészen a lombkorona tetejéig, onnét pedig hébe-hóba átlendült a szomszédos kertek fáira is, de ha a gazdája hívta, rögtön odaszaladt fekete bőrrú urához és parancsolójához.

A „fekete” jelzőt azért írtam be az előző mondatba, hogy jelezzem: a vendéglő egy afrikai országban üzemelt, annak is a fővárosában, egy előkelőnek számító negyedben. Ez az afrikai ország egy olyan ország volt, amely diplomáciai kapcsolatot tartott fenn hazánkkal, és a magyar követség a vendéglővel szomszédos telken állt. Elárulhatom az olvasónak, hogy Miki Maki történetét a követség egyik munkatársának a feleségétől hallottam, aki maga is a követség munkatársnője volt.

Mint már utaltam rá, gyakran előfordult, hogy Miki Maki átlendült a vendéglő majomkenyérfájáról a magyar követség legyezőpalmájára. Onnét pedig, ha úgy tartotta kedve, könnyen bejuthatott a követség épületébe valamelyik nyitott ablakon, márpedig úgy tartotta kedve, napjában többször is. A követség munkatársai nem kergették el. Megszokták, megszerették. Tudták róla, hogy megbízható, szelíd, barátságos jószág.

Eleinte nem is nekik volt kifogásuk a majomvizitek ellen, hanem a vendéglősnek, akit észrevehetően idegesített, hogy tengeri macskája minduntalan elcsavarog.

A vendéglős nevét nem tudom, azaz, pontosabban, a jelen mondat első néhány szaváig nem tudtam, ugyanis a mondat közepén felálltam, és felhívtam adatközlőmet, aki tízegynéhány év messzeségéből is emlékezett rá. Úgyhogy most már tudom: ő volt Mbongo úr.

Adatközlőm azt is elmesélte az iménti telefonbeszélgetéskor, hogy egyszer mutatott Mbongo úrnak egy levelezőlapot, amelyen egy régi németalföldi kép volt látható. A képen két megláncolt majom van megfestve, adatközlőm pedig így szólt egy európai nyelven, talán franciául: lássa, főnök úr, ezek ugyanolyan cercófok, mint az öné, csak éppen négyszázötven évvel ezelőtt éltek, és láncra vannak verve.

Mbongo úr, aki az országban élő bambara többséghez tartozott, noha vendégeinek nagy része a szoninka kisebbség tagja volt, megértette a gyöngéd célzást. Biztosította róla a szomszédos ingatlanról érkező magyar hölgyet: gondoskodni fog róla, hogy Miki Maki többé ne legyen terhére a külképviselet munkatársnőinek. Viszont láncra verve tartani egy cercófot majdnem ugyanolyan kegyetlenség volna, mint az, ha leölné, és egy régi szoninka recept szerint elkészítve, feltálalná a vendégeinek. Tudja-e a nagyságos asszony, milyen rémes látvány egy elvágott nyakú, haldokló cercófmajom? Mintha egy kigyereket mészárolna le az ember!

Lesz a problémára más megoldás, emberségesebb.

Ebből joggal vonhatja le azt a következtetést az olvasó, hogy Miki Maki egy problémát testesített meg.

A probléma nem az volt, hogy Miki Maki rákapott a repi gyümölcsöstálra, noha a tálon halmozódó jabitikabbát, rambutánt és duriánt nem neki szánták a követség munkatársnői.

Az már egy kissé bosszantóbb volt, hogy Miki Maki többnyire csak beleharapott a gyümölcsbe, aztán eldobta. Az ilyen harapott gyümölcs, a „majomharapmány” már nemigen kerülhetett a vendégek elé.

Ennél is több bosszúságot okozott, de még ez sem verte ki a nagykövet úrnál a biztosítékot, hogy Miki Maki beleivott a gazdátlanul hagyott poharakba. Sőt, ha csupán egy pillanatra letettük magunk mellé a poharunkat, számíthattunk rá, hogy tartalmát a magáénak fogja tekinteni a hivatlan vendég. Élt-halt a frissen facsart gyümölcslevekért, de a sört és a vörösborot is nagy élvezettel fogyasztotta. Csak a whiskyt és a cégénydányádi birspálinkát köpte ki, azt viszont következetesen a jelenlevők ruhájára.

A kávé is kedvelte, főleg tejszínnel és cukorral. Ha valamelyik csészében keserű vagy túlságosan forró főzetet talált, méltatlankodva rikácsolt, és a csészét kihajította az ablakon. Az sem volt példa nélküli eset, hogy hosszú, izmos farkával körbecsavarta a kávéskannát, és a kávé kilocsolta a szőnyegre, a kannával pedig, amelynek szilánkjait másnap találtuk meg a fák alatt, köszönés nélkül távozott az ablakon keresztül.

Hűha.

Mindez kellemetlen, de nem ez volt a tulajdonképpeni probléma. Ez még inkább csak olyan lehetett, mint amikor egy elkényeztetett kisgyerek rosszkodik. Eddig jól viselkedett, innentől rosszkodik.

Viselkedik, rosszkodik.

Nem lehet mindig viselkedni, néha rosszkodni is kell.

Mondom, nem ez volt a probléma. Hanem a probléma az volt, hogy Miki Maki rajongott a nőkért, mármint az emberfajhoz tartozó asszonyokért és lányokért, és ezt a szenvedélyét meg sem próbálta leplezni. Ez bizony már probléma volt, és nem lehetett egy kisgyerek szeszélyének, afféle megbocsátható kisiklásnak tekinteni. Ez egy érett korú hím cerkóf disznósága volt, udvariasabban szólva, az ember és az állat közti határvonal önkényes áthágása.

Szenvedélye tárgya elsősorban Marika volt, a gazdasági referens, de Ilonka nénit, a sofőr feleségét sem kímélte. Marika megpróbálta nadrágban végezni a munkáját, de ez egyrészt nem segített a bajon, másrészt nem felelt meg a követség hivatalos helyiségeiben érvényes öltözködési előírásoknak, amelyekhez pedig a nagykövet úr szigorú merevséggel ragaszkodott.

Hogyan fogalmaznak? Nem szeretnék sem durva, sem közönséges lenni, ugyanakkor fontosnak tartom, hogy az olvasó tisztában legyen vele, miről is van szó.

Miki Maki nem rejtette véka alá, hogy kívánja Marikát, mégpedig úgy, ahogyan férfi szokta kívánni a nőt. Látogatásai során rendkívül illetlen dolgokat művelt, ezeket inkább nem is részletezném. Elég annyi, hogy szerfölött kínos pillanatokat szerzett Marikának, miközben rendszerint elszakította a harisnyáját is. A nejlontharisnya viselése tudniillik a legnagyobb hőségben is kötelező volt a női munkatársak számára, a nadrág pedig nem is lett volna kellemes viselet a nagy melegben.

Amikor aztán Marika ellökte vagy félrerúgta zaklatóját, Miki Maki sértődött arccal felkuporodott az asztalra, kezébe vette duzzadt hímtagját, és önkielégitést végzett.

A háború utáni években a népi kollégiumok menzáján a zsírban pirított hagymával meghintett sárgaborsófőzeléket nevezték úgy a NÉKOSZ-os egyetemi hallgatók, hogy „majomgeci reszelt pinaszórral”.

Úgy sejtem, hogy a jelző eredetileg „reszelt” lehetett, de én már úgy hallottam, hogy „reszelt”.

Fiatalkoromban élt még a népi kollégista nemzedék, a Fényes Szelek hadosztálya, amelynek egyik tagja megosztotta velem ezt az elmésséget. Az illető – kiváló

szociálpszichológus lett belőle, Isten nyugtassa – elmondta, hogy azokban az inséges időkben jóformán mindennap sárgaborsófőzelék pirított hagymával volt az ebéd, ők pedig *borzalmasan* unták már, miközben *rettentően* ki voltak éhezve.

Azzal a mérsékelt szellemes tréfával vigasztalódtak, amelyben egyszerre volt érezhető a fizikai undor és a meghitt bizalmaskodás, hogy átkeresztelték az ételt arra a névre, amely főntebb olvasható, a rend kedvéért, idézőjelben.

A majdani szociálpszichológus álmában sem hitte volna, hogy egyszer majd egy afrikai ország magyar külképviseletén az asztalra kerül az említett bizarr kompozíció, méghozzá mindkét alkotórésze a szó szoros értelmében.

Tény, hogy Miki Makinak néha sikerült megtépnie szegény Marika szőrzetét, amivel nem csekély fájdalmat okozott a jobb sorsra érdemes gazdasági referensnek, és hátráltatta az adminisztrációs munkát. Marika pedig, érthető okokból, nem árulhatta el a magyar külügyminisztériumnak, miért is készülnek újabban annyira lassan az összesítések.

Mbongo úr megértően bólogatott, és kijelentette: ilyesféle esetek, bizony, nem számítanak ritkaságnak. A tengeri macska persze kicsi és gyenge, így tehát nem veszélyes a nőkre. De már a páviánnal és a balu-baluval bajok lehetnek. Például az ő szülőföldjén a lányok nem mehetnek egyedül vízért, mert előjönnek az erdőből a balu-baluk, és a nagy természetű, erőteljes balu-balu hímek megerősokolják a kíséret nélkül közlekedő lányokat.

Az ő szülőföldjén megszokott látvány, hogy megy a lány a kútra vízért, fején vizesdézsa, két kezében egy-egy vizesvödör, előtte és mögötte pedig bottal vagy bozótvágó késsel felfegyverzett férfiak. Az ilyen védőőrizettől még a legkanosabb, legerőszakosabb hím balu-balu is visszariad. Mindenesetre a problémára megoldást kell találni, méghozzá fokozottan emberséges megoldást, mert ha ő, Mbongo úr láncra verné Miki Makit, az nem volna fokozottan emberséges.

A fokozottan emberséges megoldás az volt, hogy a vendéglős a majma helyett a kutyáját kötötte láncra. A kutya hozzászakott a lánchoz, közölte Mbongo úr a követségi titkárral, kutyának a lánc meg se kottyán. Kutyát láncra verni jóval nagyobb mértékben emberséges, mint majmot, esetünkben cercfótot láncra verni.

Mbongo úr kutyája német juhászra emlékeztető jószág volt, még fiatal, félig-meddig kölyök, de már jó nagyra megnőtt. Az elülső udvaron volt a helye, egy őrbódénak is beillő kutyaóiban. A vendégek miatt nem kellett volna láncra verni: eszébe sem jutott, hogy megugassa őket, vagy hogy rájuk támadjon. Ebédidőben, még a láncos időszak előtt, többnyire az őrbódé előtt szundikált, vagy farkcsóválva sétálgatott az asztalok között, és annyira jól volt nevelve, hogy akkor sem fogadott el ételt a vendégektől, ha kínálták neki.

Felhívtam adatközlőmet, és a kutya neve felől érdeklődtem. Azt felelte, hogy ők a követségen csak Tücsinek hívták. Hogy miért éppen Tücsinek? Talán azért, mert a tücsök pici szokott lenni, ez a kutya pedig nagy természetű volt. Vagy pedig azért, mert Mbongo úr udvarában sok tücsök élt, mindig áthallatszott hozzánk a hangjuk. Tücsinek bizonyára volt rendes bambara neve is, de azt ő, az adatközlőm nem tudja. Annyit tud róla, hogy ivarra nézve szuka volt, de Miki Maki nem tekintette nőnek.

Miki Maki vérét csak az emberfajhoz tartozó lányok és asszonyok korbácsolták fel, ő a megláncolt fiatal kutyát nem szexuálisan izgató nősténynek, hanem játszópajtásnak

tekintette. A nap minden percét vele töltötte, nem mozdult el mellőle jóformán egy pillanatra sem. Így tehát Mbongo úr számítása bevált: a tengeri macska beszűntette látogatásait a magyar követségen, mégpedig anélkül, hogy ő láncra verte volna.

Helyette a kutyát láncolta meg, de hát az mindennapos. Abban az állatvédők és egyéb humanista környezetvédő gáncsoskodók sem találhatnának semmi fokozott embertelenséget.

Arról nem szólva, hogy a kutya is jól járt, mert mindaddig, valljuk meg, Tücsi unatkozott egy kicsit. A vendéglős nem ért rá Tücsivel játszani, mert vagy a rendelést vette fel, vagy a számlát állította ki, vagy a konyhán ellenőrizte, hogy a serpenyőbe csúsztatott fulu-fulu halhoz elég sűrű-e a tapiókrém. Most viszont Tücsi kapott egy hű barátot, aki állandóan foglalkozik vele, minden idejét neki szenteli, és leleményesen szórakoztatja. Némelykor az volt az érzésünk, hogy Miki Maki talán túlzásba is viszi a nála jóval nagyobb testtömegű kutya szórakoztatását. Ha például Tücsi elbóbiskolt, a cercóf rögtön rángatni kezdte a fülét, aminek a kutya láthatóan nem örült, de azért eltűrte.

Úgy hallottam, hogy a cercóf húsz-huszonöt évig is élélhet fogságban, jó körülmények között. A mi tengeri macskánk tíz éve állt Mbongo úr szolgálatában, vagyis emberi mértékkel harmincöt-negyven éves férfinak volt számítható. Csakhogy Tücsi mellett visszavedett kismajommá. Visszanyerte azt a gyermeki, boldog önfeledtséget, amelyben tíz évvel korábban lehetett része, amíg el nem szakították az édesanyjától.

Bármilyen furcsán hangzik, de így van: kettejük kapcsolatában a tizenegy hónapos Tücsi volt a nyugodt, megfontolt felnőtt, és a tizenegy éves Miki Maki a hebehurgya kisgyerek.

Megtisztult a testi vágyaktól, a hús kísértéseitől, és nem tágitott farkcsóváló barátja – barátnéja – mellől, noha bármikor megtehetette volna. Olyanná vált a szemünkben, mint Kosztolányi Dezső égi jogásza: ő volt ebben a hűtlen országban a hűség.

A magyar követségen Miki Maki már nem is közönséges majom, hanem franciásan ejtjük, így: „mazsom”. A külképviseleti szellemesség ragályos, átterjed más szavakra is. Most már a kerti úszómedencét is franciásan hullajtjuk ajkaink közül, így mondjuk: „úszómedansz”.

De akármilyen csábító is az úszómedansz a negyvenfokos melegben, a magyar gyerekek a mazsomra kíváncsiak, amint a kutyával hancúroznak. Mindnyájan Mbongo úr vendéglőjébe kíváncsunk.

A magyar gyerekek és a környéken lakó más nemzetiségű diplomataivadékok, valamint a hozzájuk tartozó anyukák, nevelőnők, dajkák és szolgálólányok csodájára járnak a szűnni nem akaró hancúrozásnak.

Amint a majom egy zacskót zörget a kutya füle mellett.

Amint a kutya a fogával elkapja a zacskót, és a majommal huzakodik.

Amint a majom egy leírhatatlanul kecses mozdulattal hosszában átugorja a kutyát, és a farkát cibálja.

Amint a kutya a hátára fekszik, és végtelennek látszó béketűréssel hagyja, hogy a majom a hasán ugráljon, majd egy hirtelen mozdulattal a majomra hengeredik, és hosszú percekig maga alá temetve tartja.

Amint a majom a kutya bundájából kiszedi a kövérre hízott kullancsokat, és inycenfalatok gyanánt jóízűen ropogatja őket.

Megbámuljuk a kutya sokszínű fonallal kihímzett nyakörvét, amelyhez a szép, csillogó, nem túl hosszú lánc kapcsolódik.

Elgyönyörködünk a majom világoskék előlgombolós vászonköténykéjében, amelynek alján gondosan beszegett, kör alakú kivágás teszi lehetővé, hogy a fark szabadon mozogjon.

Az emberi gyerekek mobiltelefonjaikkal álló- és mozgóképeket készítenek. Az anyukák, nevelőnők, dajkák és szolgálólányok követik példájukat.

Ott vannak mindennap Mbongo úr vendéglőjében kutyát és majmot nézni. És ha már ott vannak, rendelnek is valami csekélységet, például kaktuszfügefagylaltot vagy kasszavapudingot, de ha éppen kimenője van a hazuról hozott követségi szakácsnak, meg lehetne kóstolni Mbongo úrnál a grillezett krokodilfarkat jamszgyökérpürével vagy a cilcil tipsztit, más néven szafari bőségtálat. Olyat a mi szakácsunk úgysem készít soha.

Mbongo úr vendéglője – noha eddig sem volt panasz a forgalomra, hiszen helybeli hírességek is megfordultak itt már – kezd fellendülni. Már-már felkapott helynek számít. Nem tudom, van-e színház és filmstúdió ebben a bizonyos fővárosban, de úgy képzem, hogy színészek is járnak Mbongo úrhoz. Újságírók mindenképpen.

Újabban politikusok is.

Most éppen két közismert politikus érkezik a vendéglőbe. Együtt fognak ebédelni.

Ami csak azért meglepő, mert adatközlőm elmondása szerint elvileg halálos ellenségek. Egyikük Manszungo Muszambo, a bambara többség népszerű vezetője, országgyűlési képviselő. Másikuk Alibu Mamadu Diallo, a szoninka kisebbség prominens aktivistája, volt már börtönben, de most ő is országgyűlési képviselő.

Márpedig ezek itt ketten úgy viselkednek, mint két jóbarát. Hátra veregetik egymást, nevetgélnek, láthatóan elégedettek. Adatközlőm úgy sejtí, hogy gazdasági háttéralkut kötöttek, talán a kínai befektetéssel épülő kőolajvezetékekkel kapcsolatban, és azt fogják most egy kiadós lakomával megünnepelni.

Ebben a percben, azt gyaníthatjuk, vicceket mesélnek, mert öblösen hahotázhatnak mind a ketten, és bizonyára szoninka nyelven folyik a társalgás, mert Mbongo úr nem érti a poént, vagy legalábbis nem nevet rajta. Ő csak a szoninka ételrecepteket ismeri, a nyelvet nem.

Nincs abban semmi meglepő, hogy két népcsoport, amelynek szülőttei húsz éve még halomra gyilkolták egymást, most közeledik egymáshoz, és a két népség egy-egy fia barátságban és egyetértésben készülődik a közös lakmározásra. Ha egy juhászkutya és egy tengeri macska között barátság szövődhet, akkor már akár az is elképzelhető, hogy egy szoninka együtt étkezik egy bambarával.

Meghatódva nézik a két állatot, milyen hűséges cimborái egymásnak.

Amint a majom vakargatja a kutya füle tövét, miközben egy-két bolhát is fülön csíp.

Amint a kutya az orrával bökdösi a majom hasát.

Amint a majom pajkosan pofozgatja a kutya orrát.

Amint a kutya óvatosan a fogai közé veszi a majom alsókarját, vigyázva, hogy ne okozzon fájdalmat neki.

Alibu Mamadu Diallo most bambarával szólal meg, mert a vendéglőshöz beszél. Hogy őt az ő hét országra szóló haverja meghívta ebédre, mert egy fontos kérdésben sikerült megegyezésre jutniuk, és ezt most megünneplik. Ő pedig a fontos meg-

egyezés tiszteletére kedvenc ételét kívánja fogyasztani: apróra vágott, fűszerekkel, hagymával és tojássárgájával összekevert nyers majomhúst, magyarul tatár bifszteket. Ha már úgylis itt ez a majom.

Nem tudom, és adatközlőm sem tudja, hogyan hangzik bambarául a „tatár bifsztek”. Annyi biztos, hogy Mbongo úr kétségbeesetten tiltakozik az ötlet ellen. Kérem szépen, ez itt nem étkezési majom, hanem kedvtelésből tartott háziállat, úgyszólván a családhoz tartozik.

Tovább is mondaná, de Manszungo Muszambo a szavába vág. Hogy ő meghívta az ő hét országra szóló haverját egy ünnepi alkalomból ebédre.

Hát idehallgass, te gazda! Ha az én komám egyszer majomtatárt rendel, akkor negyvenöt percen belül itt legyen az asztalon a majomtatár. Megértetted?

És idefigyelj, te gazda! Még nincs vége. Mert esetleg én is rendelnék valamit, ha nincs ellene kifogásod. Tudod-e, mi az én kedvenc ünnepi étel? Ne találgass, megmondom én azt neked. Kutyagerinc, rózsaszínűre sütvé. Vagy, tudod mit? Inkább nyersen. Ez itt egy fiatal, jól táplált példány, ennek nyilván porhanyós lesz a húsa hőkezelés nélkül is. Ha már úgylis itt ez a kutya.

Mbongo úr tiltakozása kevéssé hangzik meggyőzően.

Kérem szépen, ez itt nem étkezési kutya, hanem a család kedvence.

Annyi baj legyen. Most az egyszer nekem lesz a kedvencem.

Nincs az a pénz.

Van az a pénz.

Innentől, úgy hiszem, eldőlt a játszma és vele a két állat sorsa.

Manszungo Muszambo értésére adja a gazdának, hogy ő nem ám holmi ág-rórszakadt senkiházi, ő meg tudja fizetni a lakoma árát. Mutatja a pénzét, tényleg sok van neki. Egyrészt. Másrészt: ő nem szereti, ha egy vendéglátós – vagy bárki más – ellenkezik vele, és ha a gazda sokat makacskodik, akkor ő elintézi, hogy a gazdának hétfőn be kelljen zárnia a kócerajt.

Negyvenöt percen belül itt legyen az asztalon az a kutyagerinc, még hozzá quimbombó salátával és Worcestershire-szósszal. Amíg elkészül, addig is hozhat a gazda egy kis ropogatnivalót. Ja, és két korsó durraciroksört, de a frissebbik csapolásból.

A két állatszereplő eltűnik szemünk elől. Tücsit láncon vezeti a gazdája, Miki Maki – természete és szokása szerint – húségesen követi őket. Vidáman ugrándozik, leng-lobog a farokkivágásos kötényke.

Egy kosárban ropogós tésztabatyu érkezik.

A többségi és a kisebbségi politikai türelmetlenül várja a főfogást. Ebben az órában összekovácsolja őket az étvágy és a feszült figyelem.

Jó étvágyuk van. Ugyanúgy ki vannak éhezve, mint a koalíciós időkben a magyar népi kollégisták, de azért vicceseket mondanak egymásnak. Például azt, hogy a nyers kutyahús tele van galandféreggel és bacilussal, de az neki, Manszungó Muszambónak hangyafasznyit sem árt, mert a bambara férfiak szervezetét acélból kovácsolták. Másrésztől például azt, hogy a nyers majomhús tele van horogféreggel és vírussal, de az neki, Alibu Mamadu Diallónak tetűfingnyit sem ront az egészségén, mert a szoninka férfiak szervezetét gránitból faragták.

Nézik a konyhaajtót: érkeznek-e már az ínycsiklandó finomságok?

Hühühű!

Brühühű!